

DEKLARACIJA IZ ERLIJA

23. juli 2000.

Predstavnici srpske i albanske zajednice na Kosovu i Metohiji nasli su se zajedno u Erliju u Virdziniji, od 21-23 jula 2000, uz posredovanje Americkog instituta za mir. Ovaj sastanak je usledio prethodnim sastancima odrzanim 9-13 septembra 1999 u Lendsdaunu u Vidzziniji sa predstavnicima albanske zajednice, od 10-12 decembra u Sofiji u Bugarskoj, sa predstavnicima srpske zajednice i 3-6 maja 2000. sa predstavnicima obe zajednice koje zive na podrucju Gnjilana na Kosovu i Metohiji. Ovi raniji sastanci su rezultirali deklaracijama koje ocrtavaju mnoge zajednicke elemente vizije buducnosti Kosova i Metohije kao i koraka za ostvarenje te vizije.

Na sastanku u Erliju, predstavnici srpske i albanske zajednice su nastojali da identifikuju specificne korake koje bi clanovi obe zajednice trebalo da zajedno preduzmu kako bi hrabre reci ovih deklaracija pretvorili u stvarna dostignuca na tlu na Kosovu i Metohije. Predstavnici su se obavezali da ce nastaviti ovaj proces koji je zapocet u Erliju cim se vrate na Kosovo.

Na sastanku u Erliju, i Albanci i Srbi su se suocili u duhu zajednickog trazanja pozitivnih koraka koji mogu biti preduzeti u cilju izgradnje mirnog drustva, uprkos velikom bolu i tuzi koje su preziveli u proslim konfliktima. Neke od ovih rana su tolike sveze i duboke da je nemoguće ici napred bez dodatnog vremena potrebnog za njihovo isceljenje, bez vise dokaza medjusobnog suocavanja sa tim bolovima, vise uzajamnog priblizavanja u duhu zajednickog razumevanja za proslе konflikte.

Predstavnici priznaju da su njihove dve zajednice samo na pocetku dugog puta. Ovaj put mora da pocne suocavanjem sa trenutnom realnoscu. Za Srbe to znaci priznanje da treba da rade sa Albancima i drugim u izgradnji demokratskih institucija i drustva na Kosovu i Metohiji. Za Albance ovo znaci priznanje da Srbi i drugi moraju da imaju ista prava i zastitu.

Shvatajuci da i Albanci i Srbi moraju da krenu napred radi svoje dece i unucadi kao i njihovog drustva, obe zajednice pokazale su dobru volju da prevazidju bol i pridruze se svim ljudima dobre volje koji ce se posvetiti izgradnji mira i demokratije na Kosovu i Metohiji. Zato su se oni medjusobno obavezali da preduzmu korake koji su istaknuti u ovom dokumentu.

IZBORI

Razvoj demokratije na Kosovu zasluzuje najveći prioritet i svi ucesnici su se saglasili da su slobodni izbori kljucni element u ovom procesu. Stavovi dve zajednice o izborima su iskazani na sledeci nacin.

ALBANSKA GLEDISTA: Albanski predstavnici su insistirali na punom ucescu srpske zajednice u registrowanju i glasanju za opstinska veca na ovogodisnjim izborima. Oni su napomenuli da bi ucesce u izbornom procesu pokazalo da su Srbi opredeljeni za slobodno i demokratsko Kosovo. Oni su takodje primetili da ce biti poteskoca u kretanju u nekim delovima Kosova u toku izbornog procesa.

SRPSKA GLEDISTA: Iako priznaju potrebu izbora, srpski predstavnici su ukazali da nisu stvoreni uslovi da na njima ucestvuju Srbi. Oni su ukazali da srpska zajednica jos nema punu slobodu zivota i kretanja dok su mnogi drugi jos uvek raseljeni van Kosova i Metohije.

Sa vec završenom registracijom samo mali broj potencijalnih srpskih glasaca je registrovan. Zato je sasvim verovatno da ce se opstinski izbori odrzati bez znacajnijeg srpskog ucesca.

Svi ucesnici su se saglasili da opstinska veca na Kosovu i Metohiji treba da ukljuce sve etnicke grupe. Oni su ukazali na ovlasenje Specijalnog predstavnika Generalnog Sekretara UN (SPGS) da vrši imenovanja clanova opstinskih veca. Svi su se slozili da ti imenovani clanovi treba da budu iz opstina za koje su imenovani. Iako su Albanci na sastanku u Erliju jasno rekli da ta alternativa imenovanja nije optimalna, izrazili su spremnost da prihvate imenovane srpske predstavnike. Svi predstavnici na sastanku u Erliju su se slozili da ce postovati zakonitost izbora i izborne rezultate ako SPGS iste proglasi za slobodne i pravедne

MEDIJI

Slobodni mediji su od sustinskog znacaja za demokratski razvoj. Svi predstavnici na sastanku u Erliju su se slozili da mediji mogu i treba da rade zajedno u sprecavanju nasilja i promovisanju koegzistencije. Novinari u okviru grupe su se slozili da saradjuju na profesionalnoj osnovi i razmenjuju informacije. Oni su se obavezali da ce se truditi da profesionaliziraju novinarstvo, podrzavaju demokratske vrednosti i postuju kodekse ponasanja kao korake u pravcu samo-regulisanja medija.

Predstavnici su culi i stav od strane predstavnika OEBS-a o merama koje se preduzimaju za registrovanje medija koji deluju na Kosovu i Metohiji. Oni su se slozili da SPGS treba da preduzme mere kako bi se sprecio uvoz na Kosovo pisanih medija, radio i TV emisija koje podsticu mrznju. U perspektivi, zlocin govora-mrznje treba da bude ukljucen u konacni gradjanski i krivicni kodeks na Kosovu i da (po potrebi) bude sudski gonjen. U medjuvremenu predstavnici su priznali ovlasenje SPGS da deluje protiv onih koji sire govor mrznje. Predstavnici su ukazali na skori predstojeći pocetak rada multi-jezicke informativne sluzbe na Kosovu i Metohiji i obekali su da ce unapredjivati izvestavanje svake etnicke grupe o drugim grupama kosovske zajednice.

GRADJANSKO DRUSTVO

Desetine godina napetosti i konflikta ostavili su gradjansko drustvo na Kosovu i Metohiji duboko podeljeno i raslabljeno. Svi su priznali znacaj stimulanja razvoja multietnickih elemenata u okviru gradjanskog drustva. Rane iz nedavne proslosti su jos uvek preduboke da bi dozvoljavale ista drugo do mogucnost pocetka zivotno-potrebnog procesa pomirenja. Predstavnici su se slozili da je znacajno da se hrabro pogleda u buducnost i pronadju nacini da se posvedoci o iskustvima u konfliktu. Oni su se slozili da je njihov sastanak u Erli Hausu ambiciozan prvi korak u dijalogu. Obavezali

su se da ce po povratku na Kosovo delovati zajedno preko medija kako bi podstakli svest o ovom novom pocetku.

BEZBEDNOST

Predstavnici su se saglasili da pokrenu novu inicijativu - Kampanju protiv nasilja - koja ce ukljucivati sledece elemente: Slazemo se da od danas zapocnemo Pakt protiv nasilja i unapredjujemo toleranciju, osudjujemo nasilje, sprecavamo negativno koriscenje etnickih pitanja i omogucimo fizicku integraciju i politicko ucesce svih.

Kampanja ce ukljucivati i "Dan protiv nasilja", ciji ce datum utvrditi Prelazno vece Kosova. Taj ce datum biti pre pocetka izborne kampanje. Na taj dan ce se kosovski lideri javno pojaviti u Pristini, a kasnije i u drugim centrima na Kosovu i Metohiji.

Ovi lideri ce posetiti lokalne zajednice sirom Kosova i Metohije kako bi promovisali Kampanju protiv nasilja i pokusali da ubede stanovnistvo da je doslo vreme za reintegraciju.

Ustanovicemo na lokalnom nivou multietnicki dijalog gradjana o prakticnim pitanjima od interesa za sve stanovnike Kosova i Metohije i zatrazicemo od UNMIK-a i KFOR-a da obezbedi potrebnu bezbednost za to.

Posebna paznja ce biti posvecena eliminisanju etnicke mrznje i nasilja pocinjenog od strane dece i medju decom, kao i sprecavanju koriscenja dece u cilju sirenja nasilja.

Slozili smo se da cemo traziti oslobodjenje zatvorenih i kidnapovanih lica kao i lokacija gde se nalaze nestala lica.

Medijska kampanja ce biti integralni deo ovog napora.

EKSTREMIZAM

Da bismo smanjili moc ekstremista mi:

Trazimo da clanovi svih zajednica predaju nelegalno naoruzanje i pozivamo KFOR i UNMIK da konfiskuju sve nezakonito oruzje.

Pozivamo KFOR i UNMIK da cuvaju i kontrolisu efikasnije svaki ulaz na Kosovo i Metohiju.

Trazimo od UNMIK-a da odmah uspostavi funkcionisanje sudskog i zatvorskog sistema.

Trazimo od clanova nasih zajednica da identifikuju pocinioce zlocina, ukljucujuci i zlocine pocinjene protiv drugih etnickih grupa.

Trazimo da UNMIK obezbedi bezbednu telefonsku liniju za gradjane kako bi pomogao identifikaciju i hapsenje pocinilaca zlocina.

Podrzavamo rad Haskog Tribunala kao i krivicnih sudova u radu na zlocinima protiv covecnosti i svim drugim zlocinima na Kosovu i Metohiji i zelimo da se svi odgovorni unutar ili van Kosova privedu pred lice pravde.

Insistiramo na hitnom raspustanju svih paralelnih struktura vlasti i bezbednosti.

POVRATAK

U nameri da pomognemo povratak raseljenih lica i izbeglica svojim domovima mi:

Priznajemo da je povratak fundamentalno pravo od sustinskog znacaja za buducnost Kosova i Metohije i mi cemo podsticati povratak, u skladu sa medjunarodnim zakonom, jasnim i nedvosmislenim izjavama i aktivnostima u okviru nasih zajednica.

Pozivamo sve ljude koji su na Kosovu i Metohiji nelegalno da odu, posebno one koji su zauzeli domove drugih ljudi.

Ohrabrujemo organizovane posete raseljenih lica svojim domovima pod zastitom UNMIK-a i KFOR-a i obecavamo da cemo u njima saradjivati.

Obavezujemo se da cemo pripremati lokalne zajednice za povratak pripadnika druge etnicke grupe.

Ohrabrujemo vecu komunikaciju izmedju raseljenih lica i gradova iz kojih oni poticu.

Insistiramo na najnovijim naporima UNMIK-a i KFOR-a da obezbede vecu bezbednost za implementaciju povratka raseljenih i da povecaju pomoc za obnovu i ekonomski oporavak u onim zajednicama koje prihvataju povratnike.

Pozivamo medjunarodnu zajednicu da ohrabri povratnike time sto ce obezbediti onim opstinama koje ih organizovano i efikasno prihvataju ekonomsku pomoc za njihov prihvat.

KFOR i UNMIK su odgovorni za javnu bezbednost i gradjanski zakon i poredak po vazecim posleratnim sporazumima u skladu sa Rezolucijom SB UN 1244. Predstavnici su se slozili da nivo bezbednosti i slobode kretanja na Kosovu i Metohiji danas nije prihvatljiv. Potreban je novi model bezbednosti i sprovedjenja zakona. Ustanovljavanje ovog novog modela bice dvosmerna aktivnost izmedju gradjana Kosova i Metohije i medjunarodne zajednice. S druge strane srpska i albanska zajednica moraju saradjivati da urade sve sto mogu na povecanju bezbednosti, sami i u saradnji sa UNMIK-om i KFOR-om. Citav niz koraka u tom pogledu je vec opisan. S druge strane medjunarodna zajednica mora da prevaziđe svoje razlike tako da UNMIK i KFOR mogu da preduzmu ostrije mere u ispunjavanju svojih odgovornosti u pogledu bezbednosti i sprovedjenja zakona. KFOR i UNMIK moraju da se angazuju u koordinisanom naporu da u svim delovima Kosova i Metohije afirmisu svoju vlast, sto podrazumeva i suprotstavljanje uticaju Milosevicevog rezima na Kosovu i Metohiji. UNMIK i KFOR moraju da raspuste sve neovlastene snage bezbednosti koje operisu na Kosovu i Metohiji bez obzira da li one poticu sa Kosova ili izvan njega.

Predstavnici zele da medjunarodna zajednica ostane privrzena buducnosti Kosova i Metohije. Ali oni takodje priznaju da medjunarodna zajednica nece podrzati Kosovo ocisceno od nekih svojih etnickih zajednica. Stavise, sve ove zajednice moraju da zajedno grade multietnicko Kosovo i Metohiju postujuci prava svih svojih stanovnika.

Predstavnici koji su ucestvovali na sastanku (po abecednom redu prezimena):

Mahmut Bakali
Ethem Ceku
O. Kirilo Djurkovic
Vjosa Dobruna
Baton Hadziju

Margarita Kadriu
Aferdita Keljmendi
Nekibe Keljmendi
Slavisa Kolasinac
Mark Krasnici

Pajazit Nusi
Ljuljeta Pulja-Beciri
Vladika Artemije Radosavljevic
Nenad Radosavljevic
Dusan Ristic

Arben Hodza
Ilber Hisa
Skender Hiseni
O. Sava Janjic
Januz Januzaj
Kacusa Jasari
Petar Jeknic
Naim Jerliu

Ismajl Kurtesi
Ecrem Krieziu
Naim Maljoku
Esat Marovca
Basri Musmurati
Dragan Nikolic
Sonja Nikolic
Randjel Nojkic

Slavisa Ristic
Bajram Redzepe
Ibrahim Rugova
Edita Tahiri
Hasim Taci
Rada Trajkovic
O. Petar Ulemek
Dragan Velic
Ariana Zerka

Primedba prevodioca: zvanicna verzija teksta deklaracije je na engleskom jeziku. U engleskoj verziji se juzna pokrajina Srbije naziva medjunarodno usvojenim imenom KOSOVO. U srpskoj verziji koristimo srpski naziv pokrajine KOSOVO I METOHIIJA, dok u albanskom tekstu stoji naziv KOSOVA. U slucaju nejasnoca znacenja teksta ili neke druge pogreske u prevodu presudna je zvanicna verzija na engleskom jeziku

Pred polazak za SAD vladika Artemije izjavio

NISTA VAN REZOLUCIJE

BEOGRAD 19.07.2000 - "U SAD cemo razgovarati o mogucnostima multietnicke koegzistencije na Kosovu i Metohiji i konkretnoj realizaciji nedavno potpisanog Sporazuma o toleranciji," izjavio je predsednik Srpskog nacionalnog veća Kosova i Metohije vladika rasko-prizrenski dr Artemije Radosavljevic, povodom predstojeceg dijaloga Srba i Albanaca u Erli Hausu kod Vasingtona. Prema recima vladike Artemija, susret ce organizovati vasingtonski Institut za mir, i to ce biti nastavak pojedinacnih razgovora koji su zapoceti prosle godine u Sofiji.

"Mi smo orvoreni za sve teme i razgovore, a posebno za uspostavljanje demokratskih institucija na Kosovu i Metohiji i medjuetnickoj saradnji. Naravno, jedino ne mozemo da pregovaramo o stvarima koje su van mandata Rezolucije 1244 SB UN.," rekao nam je portparol SNV Kosova i Metohije protosindjel Sava Janjic.

Ko su glavne licnosti na politickoj sceni kosovskih Albanaca

RUGOVA, TACI I HARADINAJ

Iako se cesto verbalno obracunava sa Rugovom, Taci ima jos jednog jakog protivnika, u liku svog prijatelja, bliskog saradnika bivseg komandanta OVK zone Metohija, a sada lidera Alijanse za buducnost Kosova Ramusa Haradinaja. Za predstojece lokalne izbore na Kosovu prijavile su se 22 albanske politicke partije i 16 nezavisnih kandidata, ali se svi slazu da ce se borba za poslanicka mesta voditi izmedju tri najuticajnije partije: Demokratskog saveza Kosova Ibrahima Rugove, Demokratske partije Kosova Hasima Tacija i Alijanse za buducnost Kosova Ramusa Haradinaja.

Ono sto mozda iznenadjuje slabije upucene, ali ne i poznavaoce politicke scene na Kosovu jesu istrazivanja americkih kompanija za ispitivanje javnog mnjenja. Prema njihovim nalazima, kada bi se sada odrzali izbori, 50 odsto glasova bi dobio Rugova, dok bi Taci jedva uspeo da sakupi 20 odsto. Takav odnos objasnjava se cinjenicom da Rugova i dalje ima podrsku u gradskim sredinama i to umerenih Albanaca. Dolaskom medjunarodnih organizacija Tacijeva popularnost je opala, jer je on umnogome svoje radikalne stavove zamenio umerenim (verovatno pritisnut zahtevima predstavnika medjunarodne zajednice), sto mu oni koji su ga ranije zdusno podrzavali u borbi protiv Srba, sada i te kako zameraju. Imajuci sve ovo u vidu, ne cudni cinjenica da odbori DPK uglavnom iz seoskih sredina prilaze bivsem komandantu OVK za Metohiju Ramusu Haradinaju koji je pre nepuna tri meseca osnovao Alijansu za buducnost Kosova, koju cini sest partija. Razocarani radikalni Albanci komentarisu da se Taci dokopao vlasti i da gazi nekadasnje principe, kako bi zadrzao taj privilegovan položaj.

Jedinstvo medju albanskim politickim partijama nikada nije postojalo. Taci je, kad god je imao priliku, prebacivao Rugovi da nikada javno nije priznao OVK, da je o njihovoj borbi govorio sa omalovazavanjem i da je, umesto da javno kaze da se OVK borila za interese Albanaca na Kosovu, uvek isticao da je to narodna borba. Na sve napade, Rugova se branio cutanjem ili retkim izjavama, ali te izjave gotovo nikada nisu direktno odgovarale na optuzbe. Na Prvom kongresu Demokratske partije Kosova, Taci je direktno prozvao Demokratski savez Kosova iako je medju gostima sedeo izaslanik DSK, rekavsi: "Rusenje autonomije od strane rezima u Beogradu stavilo je gradjane Kosova pred izbor. Na jednoj strani su bili oni koji su zeleti slobodu. njih je predvodila OVK. Na drugoj strani su bili oni koji su smatrali da Kosovo moze da se od Srbije odvoji mirnim putem. Da bi postigli taj cilj oni su izabrali podanicki stil. Rukovodstvo ove druge opcije se pokazalo dvolicno. To je bila jedna nesreca ciju smo cenu skupo platili", rekao je Taci. Rugova nije licno prisustvovao Prvom kongresu DPK.

Gotovo godinu dana Ibrahim Rugova se nije pojavljivao u javnosti. njegova nedavna poseta najpre Gnijlanu, a potom i Podujevu razlicito je komentarisana, ali u svim izvestajima nije zaobidjena cinjenica da se Rugova u Podujevu, u kome nije bio nijednom u poslednjih deset godina, pojavio u pratnji 50 dobro naoruzanih telohranitelja koji su nosili pancire. Deo stanovnika Podujeva docekalo je Rugovu cvecem i ovacijama jer ga smatraju herojem, dok su ga drugi docekali pogrđnim recima i povicima "Izdajico!" Dnevne novine na albanskom danima su pisale i komentarisale cinjenicu da je Rugova u Podujevu posetio grob bliskog saradnika i bivseg prvog coveka Kosovskog informativnog centra Envera Maljokuju, ali ne i grob prvog komandanta Glavnog staba OVK Zahije Pajazita.

Medjutim, iako se cesto verbalno obracunava sa Rugovom, Taci ima jos jednog jakog protivnika, u liku svog prijatelja, bliskog saradnika bivseg komandanta OVK zone Metohija, a sada lidera Alijanse za buducnost Kosova Ramusa Haradinaja. U javnosti jos niko nije video da se njih dvojica ne smese jedan drugom, jos niko nije cuo reci na osnovu

kojih se može zaključiti da su bivši komandanti OVK sada u politički neprijateljskim taborima, međutim veoma je značajan podatak da se svega nekoliko nedelja po osnivanju Alijanse za budućnost Kosova, Taci sastao sa Haradinajem kako bi od njega lično čuo koji su stavovi ove partije o situaciji u Presevu. Haradinaj je posle sastanka izjavio da je očekivao da će razgovor biti mnogo konstruktivniji.

U odnosu na Taciju, Haradinaj je u mnogo boljem položaju. Njemu za vratom ne sedi ni Kusner niti bilo koji predstavnik međunarodne zajednice, pa tako svoje stavove može slobodno, bez mnogo obzira prema bilo kome, da iznosi. Zato za Taciju i predstavlja veliku opasnost, jer oni koji su nekada bili "svim srcem" uz OVK sada u Haradinaju vide ličnost koja nastavlja započeto.

I situacija oko Sporazuma o razumevanju potpisanom između sefa Civilne misije UN na Kosovu Bernarda Kusnera i predsednika Srpskog nacionalnog veća Kosova i Metohije vladike Artemija, još jednom je javno pokazao podeljenost između Rugove i Tacija. Lider DSK je jedini albanski političar koji je javno podržao sporazum. Taci je na konferenciji za novinare održanoj u Pristini iskoristio da narodu još jednom kaže ko se bori za njihova prava, a ko ne. Podršku koju je lider DSK pružio Sporazumu, kratko je komentarisao rečima: "Ovaj Rugovin stav nije me iznenadio", naglasivši da je DPK nezadovoljna kako međunarodna zajednica rešava mnoga pitanja među kojima su zajednička uprava u administrativnim organima, neuključivanjem pripadnika bivše OVK u policiju Kosova, kao i nerešena pitanja političkih zatvorenika...

Izvori u misiji UN na Kosovu tvrde da je osuđivanje Sporazuma od strane albanskih političara samo predizborna igra, jer je Sporazum donet upravo uz saglasnost vodećih albanskih lidera koji interno podržavaju Sporazum, ali ga javno osporavaju, u cilju prikupljanja političkih poena.

Sve tri političke opcije na Kosovu bore se za nezavisnost. Sve tri tvrde da Srbi koji nisu počinili zločine mogu da se vrate i da uživaju sva prava. Za drugacije deklarisanje nije vreme, jer oni koji bi na Kosovu zastupali stav bilo kakvog ostajanja u okviru Srbije ili Jugoslavije bili bi politički mrtvi. Zato ne čudi što se Taci na Kongresu DPK gotovo zakleo svojim pristalicama da je nezavisnost njegov cilj, ali je dodao da nije siguran da li će taj cilj uspeti da realizuje u dvogodišnjem periodu, ograničivši se tvrdnjama da mu je u tome međunarodna zajednica glavna smetnja.

DANSKA I NORVESKA KOMANDUJU KFOR-om?

Kopenhagen - Ministar inostranih poslova Danske Nils Petersen informisao je spoljnopolitički odbor danskog parlamenta da će NATO zvanično zatražiti od Danske i Norveške da komanduju snagama NATO na Kosovu, javlja danski radio.

Snage KFOR-a broje oko 45.000 vojnika, a NATO će krajem ovog meseca odlučiti da li će se snagama komandovati iz Karupa u Danskoj ili iz Stavangeru, gde se nalazi komanda NATO u Norveškoj.

Zasad nije odlučeno da li će danski general komandovati snagama koje će, prema Petersenu, još dugo godina ostati na Kosovu. (FoNet)

KFOR UHAPSIO SESTORICU ALBANACA

Pristina, 21. juli 2000. - KFOR je juče saopštio da su njegovi vojnici u protekla 24 časa u pokrajini uhapsili sestoricu kosovskih Albanaca zbog nedozvoljenog posedovanja oružja i sumnjivog ponasanja, kao i da je u operaciji pretrage Sektora Zapad pronađena izvesna količina oružja. (Beta)

Najnovija studija Centra za kontrolu bolesti i prevenciju iz Atlante

MUSKARCI NAJVEĆE ŽRTVE KOSOVSKOG RATA

London - Na osnovu istraživanja koje je, u saradnji sa Svetskom zdravstvenom organizacijom, obavio Centar za kontrolu i prevenciju bolesti iz Atlante, u periodu između februara 1998. godine i juna 1999. godine, na Kosovu je umrlo ili poginulo 18.800 lica. Ovo istraživanje, čije rezultate objavljuje ugledni britanski medicinski časopis *Lancet*, izvršeno je na reprezentativnom anketnom uzorku koji je obuhvatio 8.605 lica iz 1.197 albanskih porodica sa Kosova.

Od ukupnog broja umrlih, gotovo dve trećine, tj. oko 12.000 lica, bilo je žrtva rata. Ovom broju treba dodati i znatan broj umrlih među 3.900 lica koja se smatraju nestalim. Istraživanje nije obuhvatilo umrle među srpskim stanovništvom. Žrtvama rata se smatraju i ona lica, mahom starija, koja su umrla prirodnom smrću koja je, međutim, nastupila kao posledica nepostojeće ili ograničene medicinske nege i pomoći u ratnim uslovima. Broj ovih slučajeva naglo je bio porastao između marta i juna 1999. godine, kad su stotine hiljada kosovskih Albanaca bile u izbeglistvu. Od ukupnog broja umrlih tokom rata, 90 odsto su muskarci, a od ukupnog broja nestalih čak 96 odsto su muskarci između 15 i 49 godina starosti.

Na osnovu rezultata koji pokazuju da su muskarci od oko 50 godina bili triput češće žrtve nego mladi ljudi između 15 i 50 godina, dok su starci od oko 70 godina bili šest puta više na udaru nego pripadnici najmlađe starosne grupe, istraživači su došli do zaključka da su najstariji muški članovi albanskih porodica najviše stradali, jer su srpske snage bezbednosti pokušavale da obezglave porodice i da ih nateraju u bekstvo. (Sense)

KOSTOV: BEZBEDNOST BUGARSKE ZAVISI OD KOSOVA

Sofija - Bugarski premijer Ivan Kostov rekao je juče da je bezbednost njegove zemlje uslovljena poboljšavanjem stabilnosti na susednom Kosovu. Kostov je, predstavljajući nacionalni izveštaj o bezbednosti za proteklu godinu, rekao da stabilnost Balkana zavisi u potpunosti od napora NATO i drugih međunarodnih institucija. "Ključni element u nacionalne bezbednosti je skretanje pažnje NATO-a i SAD na sve veće skrivene rizike na Kosovu i rešavanje problema do kraja", rekao je on. (Beta, Rojters)

MANASTIRI NA INTERNETU

Beograd - Na svojim Internet stranicama Kongres srpskog ujedinjenja se trudi da obavesti Amerikance o situaciji u Jugoslaviji, pokusavajući da plasira vesti nezavisne i od drzave Srbije i od americke vlade, kazao je Nenad Vukicevic, potpredsednik ove organizacije na jucerasnoj konferenciji za novinare, na kojoj su najavljene virtuelne prezentacije manastira Ravanice i Mileseva. "Nasa organizacija je politicki neutralna, ali bismo zeleli da u Srbiji bude demokratija na kakvu smo navikli u inostranstvu", naglasio je potpredsednik KSU. Govoreci o humanitarnoj pomoci, Jelena Vukicevic je istakla donacije za bolnice u Srbiji, kao i obezbedjivanje medicinskih casopisa.

Americki kontingent u sastavu KFOR-a

PRIZNALI UBISTVO

Gnjilane, 21 juli 2000.- Francuski sudija u Okruznom sudu u Gnjilanu u petak je saopstio da je americki kontingent u sastavu Kfora priznao proslgodisnje ubistvo jednog Albanca, za sta su optuzena trojica Srba, otac i dvojica sinova. Miroljub Momcilovic (60) i njegovi sinovi Jugoslav (32) i Boban (25) optuzeni su da su 10. jula prosle godine u oruzanom sukobu kod Gnjilana ubili Afrima Gagicu. Njih trojica su u zatvoru vec godinu dana.

ODSUSTVO TAKTIKE I SOLIDARNOSTI

Zaboravlja se da bi nestankom Srba juzno od Ibra Srbi na severu bili sledeci na redu i da bi Milosevic, pre nego sto ih definitivno napusti, rado pokusao da jos jednom istruguje njihovom nesrecom, kaze Dusan T. Batakovic povodom najava o politickom ujedinjenju kosovskih Srba

Od podela medju kosovskim Srbima jedinu korist imaju Slobodan Milosevic i albanski ekstremisti.

Milosevic koristi njihov sukob da sa sebe skine odgovornost, prebacujuci je na vladiku Artemija i one koji nastoje da sacuvaju Srbe na Kosovu. Ni on, naime, ne moze za sve nedace kosovskih Srba optuzivati Kfor ili Unmik ciju je vlast ako se dobro secamo, sam prizivao.

Za albanske ekstremiste, koji nesumnjivo jos suvereno vladaju Kosovom, podele medju Srbima su dimna zavesa korisna za dokazivanje nemogucnosti konstruktivne medjuetnicke saradnje. Izgovor otprilike glasi - ko se sa Srbima moze ista dogovoriti ako oni medju sobom ne mogu da se sporazumeju? Uz to, ekstremni Albanci sve zlocine nad Srbima pravdaju eliminacijom Milosevicevog uticaja na Kosovu. Iako mnogi s razlogom vise u tu pricu ne veruju, inercija sukoba sa Milosevicem - a preko njega i sa Srbima - reprodukuje se na najgori moguci nacin.

Razumljiva je nespremnost velikog broja Srba na saradnju sa Unmikom i Albancima. Jednovremeno, zbog prirode starog rivalstva izmedju srpske i albanske zajednice i zbog regionalnog konteksta posle sukoba sa NATO, Srbi reaguju vise instinktom nego politickom dalekovidoscju. Stvari se posmatraju uskom optikom prezivljavanja i bilo kakvogdrzavno-pravnog dodira sa ostatkom Srbije.

Srbi severno od Ibra zive u bitno razlicitim uslovima od onih koji su getoizovani izmedju Pristine, Gnjilana, Kamenice, u Orahovcu, na Brezovici. Otuda proizlaze podele na dva ekstrema: odbijanje svake saradnje i nuzno prihvatanje saradnje. Umesto da budu spojeni u kreativan politicki kurs prilagodjen vanrednoj situaciji, ti ekstremi postaju nacin suzbijanja srpskih interesa u Pokrajini pod protektoratom. Umesto razlicitih regionalnih pristupa, prevladjuje odranije poznata psihologija medjusobnog iskljucivanja. Tesko bi bilo naci argumente protiv saradnje, ali izostaje bilo kakva taktika, solidarnost i slozni nastup.

Odbijanje novih realnosti promenilo je stav znacajnog dela kosovskih Srba prema Milosevicu koji se relegitimise nerealnim najavama povratka vojske i policije. Pri tom, zaboravlja se da su iste takve uzaludne nade u njega polagali krajinski, slavonski, baranjski, zapadnobosanski i sarajevski Srbi koji danas zive kao izbeglice.

Javnosti je malo poznato da su predstavnici rezima ruskim zvanicnicima iskreno priznali da smatraju Kosovo otpisanim. S druge strane, iscekivanje americkih izbora blokira bilo kakvu opipljiviju zastitu kosovskih Srba. Evropske inicijative kao uostalom i americke u Unmik i Kfor su u velikom raskoraku izmedju obećanja i rezultata. To odsustvo globalnog pristupa kosovskom problemu dodatno slabi poziciju kosovskih Srba koji ce, ako se ne otrgnu Milosevicevom uticaju, steci licnu, pravnu i imovinsku bezbednost tek onda kad se na Kosovu zaista u praksi primene evropske demokratske vrednosti.

Autor je istoricar i predsednik

Veca za demokratske promene

U POMAZATINU SRUSENA CRKVA SVETOG ILIJE

Kosovo Polje 19.juli 2000 - U selu Pomazatin, nekoliko kilometara udaljenog od Kosova Polja, prethodne noci je do temelja porusena srednjevekovna crkva Sveti Ilija, javili su radio-amateri, pozivajuci se na srpske izvore sa Kosova. Prema kazivanju svestenika Srpske pravoslavne crkve u Kosovu Polju Radivoja Panica, crkva u Pomazatinu je 3. avgusta prosle godine zapaljena, a u eksploziji potpuno unistena. Naselje Pomazatin je do pre rata prosle godine bilo visenacionalno, a posle dolaska medjunarodnih vojnih snaga na Kosovo, pravoslavno stanovnistvo iz tog sela je napustilo svoje domove.

Crkva u Pomazatinu je 86. pravoslavni objekat na Kosovu, koji je srusen ili ostecen od dolaska medjunarodnih vojnih snaga prosle godine. (Beta)

PORUSENA JOS JEDNA OSMATRACNICA KFOR-a

Pristina, 18. juna 2000 - Osmatracnica KFOR-a na raskrsnici ulaska u Laplje Selo i Preoce, na magistralnom putu Pristina - Skoplje, srusena je kada je na nju naleteo jedan kamion, javili su juce radio-amateri, pozivajuci se na srpske

izvore u okolini Pristine. Ovi izvori navode da je kamionom koji je naleteo na osmatracnicu KFOR-a upravljalo lice albanske nacionalnosti. Osmatracnicu su gradili svedski vojnici KFOR-a, 10 kilometra juzno od Pristine, na zahtev lokalnog srpskog stanovnistva da im se osigura veca bezbednost.

Pre nekoliko dana, na istoj magistrali, u minobacackom napadu, srusena je jos jedna osmatracnica Kfora.

Lord Gilbert: Neki ljudi u NATO-u zeleli su rat

OD SEFA SRJ SVESNO TRAZILI NEMOGUCE

BEOGRAD (Beta) - Nekadasnji drugi covek britanskog ministarstva odbrane Lord Gilbert izjavio je da su neki ljudi u NATO-u bili raspoloženi za rat i da su zato na pregovorima u Rambujeu predsedniku Milosevicu postavili uslove koje ovaj nikako nije mogao da ispuni, pise londonski "Gardijan".

List navodi da je Lord Gilbert, koji je u Ministarstvu odbrane tokom rata na Kosovu bio zaduzen za obavestajne poslove, to rekao u svedocenju pred odborom za odbranu britanskog parlamenta. Prema pisanju lista, on je ostro napao i francuskog predsednika Zaka Siraka zbog njegove tvrdnje da je licno sprecio bombardovanje mostova u Beogradu cime je, prema Gilbertovoj oceni, francuski predsednik na sebe preuzeo odgovornost sto je rat trajao duze nego sto je trebalo. Lord Gilbert je ocenio i da je politika izbora ciljeva po fazama koju je NATO sprovodio bila vojna besmislica od samog pocetka, a ismejao je i tvrdnje nacelnika britanskog Generalstaba da je NATO bio u stanju da izvede kopnenu invaziju, naglasivši da je tako nesto moglo biti izvodljivo u septembru, ali ove, a ne prole godine.

ZLOCIN RADI PROPAGANDE

"Gardijan" prenosi i pisanje vojnog magazina "Dzejns difens vikli" koji, pozivajuci se na visoke americke zvanicnike, navodi da su bombardovanja zgrade RTS-a i Poslovnog centra Usce u Beogradu imali kao isljucivi cilj izazivanje snaznog propagandnog efekta, kako u Srbiji tako i u inostranstvu.

U POTRAZI ZA ORUZJEM MIROVNJACI NASLI DROGU

Pristina, 20. juli 2000. (Agence France Presse) Portparol britanske armije izjavio je u sreu da su tokom pretrage u albanskom selu na Kosovu mirovne snage KFOR-a ostvarile bogat ulov - uz puske i stotine redenika municije otkrili su i drogu.

Pri protrazi proslog ponedeljka i utorka u selu Gornje Dobrevu, sedam kilometara jugozapadno od Pristine, tim od oko 400 ljudi iz multinacionalnih snaga KFOR-a nasao je hasis i cetiri kutije „narkotika“ rekla je kapetan Katarina Harli.

U kucama po selu nadjeno je nekoliko pusaka, mitraljez, municiju, gas maske, pendreke i lisice, rekla je Harli.

Sa oruzjem su nadjene i tri uniforme, rekla je, ali nije mogla da odredi jedinicu kojoj su uniforme pripadale.

Blizu sela izgleda da postoji i minsko polje, pa ce ga, kaze Harli, ispitati strucnjaci za eksplozive.

Srpski mediji obicno opisuju albanske separaticke pobunjenike sa Kosova kao da pripadaju „narko-mafiji“, koji svoju borbu protiv jugoslovenskog rezima u Beogradu potpomazu kriminalnim radnjama.

Pretraga u Gornjem Dobrevu, koju su izveli finske, britanske i svedske trupe deo su neprekidnog programa razoruzanja kosovskog stanovnistva. Harli je rekla da su i po srpskim selima izvsene pretrage.

U utorak su i americke trupe na jugoistoku Kosova nasle oruzje, rekao je narednik Pat Mek Gvajer. Pesadijska patrola americkih mirovnjaka otkrila je granatu, mitraljez i veliku kolicinu municije u zgradi u Gnijlanu, rekao je . Niko nije uhapsen.

KOSOVSKI MIROVNJACI OTKRILI I UNISTILI MREZU BUNKERA

Pristina, 21. juli 2000. - (Reuters) U cetvrtak je saopsteno da su mirovnjaci iz snaga koje predvodi NATO otkrile i unistile kompleks bunkera i utvrđenja na Kosovu.

Mesec dana posto su trupe mirovnih snaga otkrile ogromno skladiste municije u nemirnoj srpskoj pokrajini, KFOR je izjavio da tragovi kamionskih guma i otisci cipela ukazuju da je to mesto moglo predstavljati vezbaliste za obuku ekstremista.

Vojnici iz istocnog vojnog sektora Kosova pod americkom komandom otkrili su kompleks tokom pretresa koji su zahtevali Srbi starci iz sela Strpci, oko 20 km od granice pokrajine sa Makedonijom.

„Tokom ove operacije unisteni su bunker i vatreni položaji“ kaze se u izjavi mirovnih snaga.

Kaze se da su taj predeo „mozda koristili ekstremisticki elementi“. Predstavnik KFOR-a je rekao da nema podataka koja bi grupa mogla da bude umesana.

Otkako su UN i NATO preuzeli odgovornost za Kosovo juna prole godine, Srbi su bili meta brojnih napada koje su izveli clanovi albanske etnicke vecine, koja je godina bila pod represijom srpske uprave.

Dugo su Srbi optuzivali elemente zvanicno zabranjene „OVK“ da stoje iza mnogih napada. Komandanti „OVK“ su odbacivali bilo kakvu umesanost.

Medjunarodni zvanicnici su priznali da izgleda da su neki napadi bili dobro organizovani i izvedeni, ali nisu optuzili nijednu posebnu grupu.

U junu su britanske trupe u KFOR-u otkrile najvece skladiste municije, ukljucivsi visoko razorne eksplozive, mine, minobacacke mine, protivtenkovske granate od 64 mm, granate i tone municije za lako naoruzanje - ali vrlo malo oruzja.

UNISTENI GROBOVI

Lipljan, 23 jul 2000 - Svi grobovi 14 Srba ubijenih prole godine u selu Staro Gracko kod Lipjana su oskrnavljeni, javili su juce radio amateri iz tog dela Kosova i Metohije. Porodice i prijatelji ubijenih Srba, medju kojima je bilo i maloletnih

osoba, posetili su prekuje groblje. Ta grupa Srba ubijena je prole godine dok su radili u polju. Za taj zlocin niko nije priveden, niti je istraga završena.

Tezak položaj Srba u Kosovskom Pomoravlju

SRPSKA GLAVA NAJJEFTINIJA

Beograd, 23.jul 2000 - Situacija u Kosovskom Pomoravlju i dalje je veoma složena. Napadi Siptara na preostale Srbe su svakodnevna pojava pa su, kao davljenici koji se hvataju za slamku, oko 2.500 Srba Kosovskopomoravskog okruga početkom ovog meseca sefu UNMIK-a, Bernaru Kusneru, uputili peticiju u kojoj, pored ostalog, zahtevaju od njega da "UNMIK-ova svedocanstva izdaje na Korzici, a nas neka ostavi u nasoj drzavi". Pritom mu porucuju da dokle i jedan od njih bude živ neće prihvatiti njegova skolska svedocanstva i pecate.

"Buducnost nase dece i opstanak srpskog naroda na Kosovu i Metohiji ne može biti predmet vasih politickih igara", porucuju clanovi Aktiva direktora skola, prosvetnih radnika, učenika i njihovih roditelja, kao i Srpske nacionalne skupštine Kosovskopomoravskog okruga Kusneru.

Povod za ovo pismo je sad vec trinaestomesecno stradanje Srba na Kosovu i Metohiji. Od dolaska KFOR-a na Kosmetu je srpska glava najjeftinija, a samo iz Kosovskog Pomoravlja proterano je oko 70 odsto Srba. U Gnjilanu, centru Okruga, na primer, bilo ih je 25.000, a sad ih je nekoliko stotina. Za godinu dana evidentirano je 250 oruzanih napada na Srbe u kojima je ubijeno ili kidnapovano 155 osoba, 101 je ranjena, 185 pretuceno i kamenovano. Pritom, spaeno je 350 kuca, vise od hiljadu srpskih domova opljackano i zaposednuto, 215 stanova nasilno useljeno. Mnoga pravoslavna groblja su porusena, crkve opljackane.

Srbi su ostali bez posla, a deci iz Gnjilana, Kosovske Kamenice, Vitine i Novog Brda uskraceno je skolovanje u skolskim objektima koje su, uz blagoslov KFOR-a, zaposeli siptari.

Albanski mediji nastavljaju da prozivaju Srbe za zlocine

NE MARE ZA KAZNE

Beograd, 23.juli 2000 - Novine koje u Pristini izlaze na albanskom jeziku nastavljaju s objavljivanjem spiskova s imenima i adresama Srba koje su optuzili za ratne zlocine nad Siptarima. Imena i adrese petnaestoro Srba optuzenih za ratne zlocine 4. jula je objavio i dnevni list "Dita" koji je, zbog toga, kaznjen s 25.000 maraka. Kaznu je odredio privremeni komesar za medije, Daglas Dejvidson, koji je obrazložio svoju odluku, rekavši da novinski clanci o pocinjenim krivicnim delima ne smeju ugroziti niciji zivot ili bezbednost.

Podsecamo, ovo nije prvo kaznjavanje siptarskih listova zbog iste stvari. Pre nekoliko meseci u Pristini je ubijen srpski mladac koji je radio u UNMIK-u, odmah posle teksta objavljenog u dnevnoj stampi u kojem je optuzen za ratni zlocin.

Sef UNMIK-a, Bernar Kusner, neverovatno brzo je reagovao i doneo uredbu o zabrani objavljivanja licnih podataka koji mogu ugroziti bezbednost licnosti i izloziti njihov zivot opasnosti. Kao odgovor na ovu uredbu usledili su novi napisi u siptarskoj stampi i spiskovi s imenima optuzenih Srba. Usledile su kazne, ali su glavni urednici i vlasnici listova odgovorili da ce nastaviti s objavljivanjem spiskova, sto se i dogodilo.

Ocigledno je da se hajka na Srbe na Kosovu i Metohiji, ali izgleda i van te teritorije, nastavlja, i da tome niko ne može da stane na put. S druge strane, nema sumnje da svaki Srbin s Kosova i Metohije, iako izbegao, lako može da postane zrtva Siptara, pripadnika nekadasnje teroristicke "OVK" koji, ocigledno, bez problema dolaze do njihovih sadasnjih adresa i, bez ikakvih teskoca, stizu u Srbiju.

Albanija otvorila kancelariju u Pristini

"DIPLOMATIJA"

Tirana, 23.juli 2000. - Na osnovu dozvole dobijene od UNMIK-a, Albanija je otvorila kancelariju u Pristini, javio je Makfaks, pozivajuci se na saopštenje Ministarstva spoljnih poslova u Tirani. Kancelarija je, kako se navodi, otvorena pri sedistu administracije UN na Kosovu, a u Pristinu je vec stigao prvi savetnik, Gzim Podgorica Tirana namerava da za sefa kancelarije uskoro imenuje Vladimira Prelu, politickog savetnika predsednika Albanije, Reddzepa Mejdanija.

MINOBACACKI NAPAD NA KONCULJ

Bujanovac, 19.juli 2000 - Istrazni sudija Okruznog suda u Vranju Slavoljub Mihajlovic obavio je juce uvidjaj na policijskom punktu u selu Konculj posle minobacackog napada. U tom selu osam kilometara jugoistocno od Bujanovca u demilitarizovanoj zoni uz administrativnu granicu sa Kosovom u preksinocnjem polucasovnom napadu s podrucja Kosova ranjen je policajac Miroslav Banjac iz SUP Bujanovac koji je nakon lekarske pomoci u vranjskoj bolnici prebacen na VMA u Beogradu. Mihalovic je precizirao da je na policijski punkt kod sela Konculj ispaljeno tridesetak projektila. (Beta)

Vladimir Seslija, predsednik Advokatske komore Beograda

NA KOSOVU NE SMEJU SUDITI SAMO ALBANCI

Beograd, 19.juli 2000. - Predstavnik Advokata bez granica Belgijanac Luk Valej istakao je u razgovoru sa predstavnicima Advokatske komore Srbije i Beograda da ce ova asocijacija organizovati brifing za srpske advokate koji ce braniti optuzene za ratne zlocine i zlocine protiv covecnosti na Kosovu.

Ova asocijacija se ponudila da organizuje seminar na kojem bi domaci advokati bili upoznati sa nacinom vodjenja postupka i stekli odredjena znanja o nacinu odbrane koja nisu u sferi srpskog i jugoslovenskog krivicnog zakonodavstva. To znaci, objasnio je za "Glas" predsednik Advokatske komore Beograda Vladimir Seslija, da ce postupci koji budu vodjeni sadrzati elemente procedure anglosaksonskog prava koja se primenjuje i pred Haskim tribunalom. Ova izjava,

kaze on, u skladu je sa opredeljenjem Advokata bez granica da na Kosovu treba osnovati medjunarodni krivicni sud za ratne zlocine cije bi sudije bile neutralne.

- Ovakav stav Advokata bez granica u skladu je sa nasim misljenjem da u postupcima na Kosovu ne smeju suditi samo sudije Albanci. I zatvorenici, Srbi, u Sremskoj Mitrovici strajkovali su gladju trazeci da sudjenje bude nepristrasno. Seminar bi pomogao advokatima da pruze zaista kvalitetne odbrane i da prvi put spremni nastupe prilikom primene anglosaksonske procedure.

Prvobitna ideja je bila da kada su u pitanju krivicna dela genocida i ratnih zlocina, bilo da je rec o Srbima ili Albancima, sudi medjunarodni sud - "Mali Hag", ali u medjuvremenu je ponudjeno jos jedno zanimljivo resenje. Naime, ovaj sud bi mogao trenutno dobiti nadleznost da postupa i u predmetima gde se radi o klasicnom kriminalu i sitnijim krivicnim delima dok ne budu konstituisani redovni sudovi na Kosovu - rekao je Seslija. Veliki broj beogradskih advokata, njih 25, medju kojima i jedan broj mladjih, prijavio se Komori radi zastupanja Srba na Kosovu.

- Ali, sustina je u necem drugom. U pismu koje smo 5. jula uputili Bernaru Kusneru, sefu Unmika, trazili smo da se razjasni pitanje na kojem jeziku ce biti vodjena sudjenja. Do sada su postupci vodjeni na albanskom tako da i posmatraci OEBS nisu bili u mogucnosti da na pravi nacin prate sudjenje. Porodice optuzenih takodje su primetile da sudski tumaci, takodje Albanci, neke delove uopste nisu prevodili ili su davali netacna tumacenja.

U pismu smo se zalozili, takodje, za fer sudjenje i medjunarodne sudije. Osim toga, tamo se sada sudi prema Zakonu o krivicnom postupku i Krivicnom zakonu Jugoslavije, a albanskim sudijama je ostavljena sloboda tumacenja koji clanovi ovih domacih propisa protivuce medjunarodnim standardima. Trazili smo da se definisu zakoni po kojima ce se suditi i da sednemo za sto sa Kusnerom kako bismo ocistili zakone od spornih odredaba pre vodjenja postupaka i onemogucili svakojava tumacenja - naglasio je Seslija.

Postavili smo i pitanje finansiranja odbrane, tvrdi on, i trazili garancije za bezbednost advokata koji bi trebalo da zastupaju u ovim predmetima. Takodje, trazeno je da se optuzenima omoguci da sami izaberu advokata koji ce ih zastupati uz napomenu da su ovo sve preduslovi bez kojih nece biti valjanog postupka.

-Pojavili su se odredjeni srpski advokati koji su pristali da zastupaju i pod sadasnjim uslovima, a desetero njih je pristupilo Advokatskoj komori Kosova o cemu nas je obavestio gospodin Luk Valej. Jedan je na sednici Skupstine ove komore 29. aprila 2000. izabran i u Upravni odbor komore Kosova, a dvojica u disciplinske organe. Ova komora se zalozila za primenu svih zakona iz 1974. godine sto se odnosi i na zakon o advokaturi.

Inace, u ovoj komori je sada 140 advokata. Mi mozemo samo preporuciti kolegama da ne prihvataju odbrane dok se pomenuta pitanja ne razjasne - objasnio je Seslija.

Makedonski parlament o zakonu o visokom obrazovanju

LEGALIZACIJA PARALELNOG TETOVSKOG UNIVERZITETA?

Skoplje - Skupstina Makedonije nastavlja raspravu o zakonu o visokom obrazovanju, propisu koji je godinama odlagan zbog politicke osetljivosti, zbog nastojanja Albanaca u Makedoniji da se fakultetski obrazuju na maternjem jeziku. Uoci zasedanja makedonskog parlamenta, preksinoc je hiljadu Albanaca protestovalo u Skoplju trazeci da drzava finansira univerzitet u Tetovu.

- Okupili smo se ovde da kazemo "ne" zakonu o visokom obrazovanju koji je neprihvatljiv za Albance - rekao je na skupu dekan paralelnog univerziteta u Tetovu Fadilj Sulejmani.

Predsednica Studentske unije tetovskog univerziteta Teuta Kamberi optuzila je makedonske vlasti da razmatranje nove regulative za visoko obrazovanje "jos jednom pokazuju svoje antialbansko raspolozenje". Uz pomoc OEBS i visokog komesara za ljudska prava Maksa van der Stula, koji je predvodio ekspertski tim za izradu makedonskog zakona o visokom obrazovanju, zahtev Albanaca u Makedoniji treba da bude razresen tako sto ce biti otvoren privatni trojezicni univerzitet na kome ce se studenti skolovati na albanskom i engleskom jeziku, a imace obavezu i da nekoliko predmeta uce na makedonskom, sluzbenom jeziku drzave.

Projekat Stula podrzale su vladajuce stranke VMRO DPMNE, Demokratska alternativa i stranka Arbena Dzaferija Demokratska partija Albanaca. Protiv njega su opoziciona stranka Albanaca u Makedoniji Partija demokratskog prosperiteta i jos nekoliko vanparlamentarnih stranaka Albanaca u Makedoniji i rukovodstvo paralelnog univerziteta u Tetovu.

PDP i rektorat tog univerziteta su tokom proslog meseca u nekoliko gradova u zapadnoj Makedoniji organizovali demonstracije "u odbranu tetovskog univerziteta", smatrajuci da to treba da bude treci drzavni univerzitet, pored skopskog i bitoljskog. "Ako ne bude tetovskog univerziteta onda nece biti ni Makedonije. Ukoliko on bude ukinut, onda u Makedoniji ima da pukne", izjavio je portparol PDP Mahi Nesimi.

Protiv predlozenog zakona izjasnili su se i senat Skopskog univerziteta "Kiril i Metodije" sa tezom da otvaranjem treceg univerzitetskog centra na albanskom jeziku, koji bi prve godine sponzorivali Evropa i SAD, a nakon toga drzava, zapocinje dezintegracija Makedonije. Rektorat Skopskog i Bitoljskog univerziteta trae i odlaganje donosenja zakona o visokom obrazovanju i brisanje amandmana u zakonu kojim se studentima na Tetovskom univerzitetu daje pravo da produze studije na dva drzavna ili na novom privatnom univerzitetu nakon kvalifikacionog ispita. Zakon predvidja i nostrifikaciju diplome tetovskog univerziteta, nakon provere znanja drzavne komisije. (Beta)

Klinovski: Za stanje nije kriv KFOR, vec UNMIK

VOJNICI NISU POLICIJA

Prag (Beta) - Komandant prve ceske cete KFOR-a, potpukovnik Karel Klinovski, uveren je da za sadasnje stanje na Kosovu nije kriv KFOR, vec da je zatajila civilna medjunarodna uprava u pokrajini.

Ovaj oficir ceske armije na Kosovu priznao je, u intervjuu praskom dnevniku "Mlada fronta dnes", da KFOR ponekad ne ume da proceni sta je adekvatan pritisak, ili kakvim formama pregovora da pribegne, isticuci da nema onih koji ne bi pravili greske u tako komplikovanoj situaciji.

"Vojnici ne mogu da zamene policajce. Obuceni smo da vodimo borbu, a ne da smirujemo demonstracije. Ako je nesto na Kosovu zatajilo, to nisu vojnici, vec civilna misija za koju odgovaraju UN. Na Kosovu je svega nekoliko stotina policajaca iako bi trebalo da ih budu hiljade", kaze potpukovnik elitne ceske jedinice komandosa NATO-a.

Troje Srba u sastavu opstinskog veca u Pristini

SVOJI U GRACANICI

Pristina (Beta) - Radu opstinskog administrativnog veca u Pristini, posle pauze od skoro godinu dana, prikljucilo se i troje Srba, preneli su juce pristinski listovi na albanskom jeziku. Na prekjucerasnjoj sednici veca, kojim predsedava administrator Zikfrid Brenke, ucestvovali su Zorica Velic, kojoj je poveren resor obrazovanja u Gracanici, Trifun Jovanovic, zaduzen za privredu i rad, i Predrag Vasic, koji ce u Gracanici i okolnim srpskim selima voditi komunalne sluzbe.

Opstinski administrator u Pristini je za ukljucivanje Srba u rad veca rekao da to predstavlja korak napred u postepenoj "normalizaciji" odnosa izmedju etnickih zajednica u pridjtnskom regionu.

"Ja sam za saradnju s ljudima koji imaju cistu savest", rekao je administrator UN u Pristini.

IZVESTAJ O IZGRADNJI KONAKA MANASTIRA DJURDJEVI STUPOVI ZADUZBINI SEFANA NEMANJE IZ XII VEKA U STAROM RASU

OBNOVA MANASTIRA DJURDJEVI STUPOVI

Pre tri godine sa blagoslovom Episkopa rasko-prizrenskog g. Artemija formiran je Operativni odbor sa ciljem obnove i izgradnje manastira Djurdjevi Stupovi kod Novog Pazara. Zbog privremenog odsustva vrsioca duznosti nastojatelja manastira sindjela Petra Ulemeka, koji se nalazi u Pecskoj Patrijarsiji, odredjen je poverenik otac Radoslav Jankovic, sveštenik iz Novog Pazara, kao rukovodilac svih daljih radova na obnovi ovog manastira.

S obzirom da manastir Djurdjevi Stupovi za nas narod, otadzbinu, kao i za ceo civilizovani svet sa Sopocanima i Starim Rasom spadaju u svetsku kulturnu bastinu i pod zastitom su UNESKO-a, mnogi vernici i preduzeca na nasu molbu za pomoc poceli su da se odzivaju, te su do sada sakupljena znaajna materujalna sredstva. Dobijene su ponude za izvodjenje gradjevinskih radova za izgradnju konaka na starim temeljima manastira Djurdjevi Stupovi. Na dan Svetog kralja Jovana Vladimira, u manastiru Crna Reka, 04.06.2000. odrzana je sednica Operativnog odbora i otvorene su pristigle ponude. Oabrana je najpovoljnija ponuda, pa je najpovoljniji izvodjac pozvan da prisustvuje zasedanju Operativnog odbora.

Pre sednice na kojoj ce zvanicno biti proglašen izvodjac gradjevinskih radova, vladika Artemije je sluzio svetu arhijerejsku liturgiju na temeljima manastira Djurdjevi Stupovi. Ovom sednicom, odrzanom 06.06.2000, predsedavao je Episkop rasko-prizrenski g. Artemije. On je zvanicno proglasio Zanatsko-fasadersku radnju Stojanovic Bogosava iz Nisa za izvodjaca gradjevinskih radova na obnovi manastirskog konaka. Odmah po potpisivanju ugovora na temeljima trpezarije Svetog kralja Dragutina, krenulo se sa pripremom gradilista. Vrednost projekta iznosi preko 460.000 DEM, a rok za izgradnju je dve godine.

Kamen temeljac na gradjevini položio je sindjel Petar Ulemek u prisustvu igumana crnoreckog oca Nikolaja, oca Gerasima i djakona Alekseja iz Sopocana, kao i jereja Radoslava Jankovica, sveštenika iz Novog Pazara i mnogobrojnih zitelja iz ovog kraja koji se raduju obnovi ove kolevke srpskog naroda. Ovoj svecanosti prisustvovali su i guslari guslarskog drustva FILIP VISNjIC iz Mladenovca, a lokalna televizija TV EKRAN iz Starog Rasa snimala je ovaj dogadjaj.

Sindjel Petar Ulemek, nastojatelj buduceg manastira je u svojoj besedi naglasio vaznost duhovne obnove. Oni nastavljaju tradiciju prekinutu pre tri stotine godina i konacno ozivljavaju ovu svetinju naseljavanjem monaha. Jerej Radoslav Jankovic je ovom prilikom takodje istakao znacaj i vaznost obnove manastira za proslost, sadasnost i buducost, jer nas posmatraju oci nasih svetih vladara i zaduzbinara koji su podigli crkve i manastire u slavu Bogu a na korist ljudskom rodu.

Za sve one koji zele da pomognu u obnovi, ustanovljen je ziro racun kod Beogradske Banke AD - Beograd, filijale Invest banke - poslovne jedinice u Novom Pazaru (sa naznakom Djurdjevi Stupovi) broj 40811- 623-2-2101, sa pozivom na broj 2500-55-00062-6

Unapred zahvalni uz molitve Bogu za vase zdravlje i spasenje

Manastir Djurdjevi Stupovi

jerej Radoslav Jankovic

LEKSIKON: OMBUDSMAN

U razvijenim zemljama Zapada u moderno doba pocela je da deluje i institucija ombudsmana koja pored redovnih sudova dodatno stiti poredak i prava gradjana narocito kada je u pitanju delovanje organa uprave. On je jos jedna dodatna brana razlicitim nacinima krsenja pravnih normi i njegove preporuke se veoma ozbiljno uzimaju u razmatranje.

STA JE OMBUDSMAN: Prevashodna funkcija ombudsmana je vršenje nadzora nad radom organa uprave i javnih sluzbi (Politicka enciklopedija "Savremena administracija"). Njega obicno bira parlament, ali on je nezavisan u svom radu kao sto su to na primer sudije redovnih sudova. On u svom radu ni u cemu ne dira u ostale vec postojece oblasti nadzora. Nije ovlasćen da menja i ukida akte organa uprave vec moze da iznosi misljenje i odredene kritike, savetuje, trazi

uklanjanje nedostataka u odlukama povodom eventualnih zahteva kaznenih gradjana.

To je organ koji vrši nadzor nad zakonitoscju rada uprave u izvesnoj meri ceni i celishodnost njenog delovanja upustajuci se u ocenu koriscenja diskrecionih ovlascenja. To je institucija kojoj se gradjani mogu obratiti bez posebnih formalnosti radi brze i efikasne intervencije. Ovlascen je i da postupa po sopstvenoj inicijativi. Ombudsman se bavi relativno sitnim slucajevima i manjim greskama u radu organa uprave i sluzbenika. Gotovo nikada ne intervenise povodom krupnih i ociglednih povreda zakona odnosno prava gradjana. Ovakve povrede zahtevaju akciju redovnog suda. Uloga ombudsmana je dakle dvostruka: to je zastita prava gradjana i rad u interesu drustva u celini odnosno drzave i njenih organa.

ISTORIJA: Ombudsman se u odredjenoj formi pojavio jos u dalekoj proslosti, u staroj Kini gde su postojali posebni magistrati koji su bili oci i usi imperatora i obavestavali ga o tome sta narod misli o radu njegovih cinovnika, kako bi bio u stanju da sazna za njihove greske i ispravi ih. U anticckoj Grckoj slicnu ulogu su imali efori, a u starom Rimu plebejski tribuni koji su bili zastitnici gradjanskih prava pred magistratima. Uvedeni su prvo u Svedskoj 1809. Godine, a kasnije i u drugim skandinavskim zemljama Finskoj, Danskoj, Norveskoj pojedinim federalnim jedinicama SAD i Kanade i jos nekim zemljama.

PRAKSA: U zemljama gde je uveden ima velikog uticaja i njegovo misljenje i kritika deluju na ispravljanje gresaka uprave i sluzbenika narocito kada je u pitanju zastita prava gradjana.

MOLITVA

Carice mati Cara Hrista, koji se kroz tebe javi da nas ucini carskim sinovima i kcerima, tebi uznosimo hvalu za premnoga dobra i za pokrov i zastitu od vidljivih i nevidljivih neprijatelja nasih od pamtiveka do casa ovog.

Blaga mati Gospodnja, uznesi molitve i molbe nase Njegovom vecnom i besmrtnom velicanstvu, Bogu i Caru Hristu, koga si rodila i na svojim devickim grudima odhranila. Strah od njega kao pravednog Sudije, raslabio nam je sve snage te ne smemo Njemu da govorimo i molitve mu uznosimo. Pogazismo Njegov zakon ljubavi, prezresmo Njegovu krvavu muku za vas, odlutasmo u zemlju tudju gde se ljudi ne razlikuju od svinja ili hrana ljudska od svinjske; uvredismo Ga, ogorcismo Ga, pa se bojimo i od Njega skrivamo kao Adam kad zgresi u Raju. No sada vidimo, kako smo bezumno mislili i bezumno hodili. Ali kao sto krivac ne sme da moli sudiju nego trazi srdonike sudijine i njih moli da oni posreduju kod sudije, tako i mi evo kao krivci i to preveliki i kao gresnici i to crni; i kao bezakonici i to razuzdani, i kao bezumnici i to nevidjeni, ne smemo pred Njega pravednog sudiju, nego evo preda te, blaga Mati pravednoga Sudije Hrista. A ti mu iznesi pokajanje nase i molitve nase da bi te i mi proslavili, kao i oci nasi srpski, koji od tebe radost primise, i to posvedocise i potvrdise kao pecatima mnogim hramovima koje u tvoju cast podigose.

Molimo ti se, Carice Mati Cara Hrista, iznesi pred Sina tvoga i Boga i Spasa naseg ovakve molitve:

Evo nas Gospode, svih Tvojih gresnih Srba, evo nas u duhu i u istini na poklonjenju svetinjama Tvojim.

Evo nas u svetom gradu Jerusalimu, gde su David i proroci proricali vaplocenje Tvoje. Klanjamo se na svetom Ti Sionu i molimo Ti se, prosti nas i spasi nas. Amin.

Evo nas u svetom Nazaretu, gde je presveta mati Tvoja primila blagovest od velikog arhandjela Gavriela da ce Tebe zaceti Duhom Bozijim i roditi kao Cara, cijem carstvu nece biti kraja. I tu klanjamo Ti se i molimo Te: prosti nas gresne i spasi nas.

Evo nas u pesteri Vitlejemskoj, gde je David nekada zatvarao beslovesne ovce i jaganjce svoje, a gde si se Ti rodio, Slovo Bozije, kome se poklonise pastiri i zvezdari. Tu gde je zvezda sijala i na Tebe ukazivala, i gde su andjeli pevali pesmu: Slava vo visnjih Bogu i na zemlji mir medju ljudima dobre volje, - evo i nas gresnih Srba da Ti se poklonimo i da te zamolimo: sagresismo, Gospode Isuse, prosti i spasi nas.

Evo nas u stopu za Tobom, po svim gradovima i selima, gde si Ti hodio, Radisnu vest o vecnom zivotu govorio i cudesu tvorio pa celivamo svaku stopu Tvoju, slavimo Bozanstvo tvoje i molimo Te: prosti nas gresne Srbe i spasi nas!

Evo nas na svetoj reci Jordanu gde si se krstio, i na jezeru gde si ribare za apostole izabrao, i na Tavoru gde si se preobrazio, i na Sionu gde si ustanovio na tajnoj veceri pricesce Tvojim telom i krvlju za spasenje, i u Vitiniji gde si Lazara vaskrsao, i u hramu Solomonovu gde si se zlotvorima protivio. Na svim tim mestima mi Ti se klanjamo i Tebi molimo: prosti nas, Isuse Sine Boziji, prosti, prosti i spasi.

Evo nas na Golgoti strasnoj gde si raspet bio i mukama posvedocio otkrovljenje Tvoje, evo nas i na grobu iz koga si vaskrsnuo, i na Jeleonu odakle si se vazneo. Svuda se kajemo za grehe nase, svuda pokajnicki placemo, tebi slavopoj pevamo i molimo Ti se: Gospode, oprosti, pomiluj i spasi nas - Tvoje gresne Srbe.

Gle niko nam ne moze oprostiti ako nam Ti ne oprostimo, jer Tebi sagresismo. Niko nas na nebu i na zemlji ne moze spasti od zla vidimog i nevidimog, osim Tebe, Gospode, kome se daje svaka vlast na nebu i na zemlji. Sagresismo, oprosti, po molitvi preciste majke Tvoje prisnodjeve Marije. Tebi slava i slavopoj, i sila i vlast, i gospodstvo i poklonjenje od svih rodova i naroda, nebeskih i zemnih, u sve vekove i u svu vecnost, sa Ocem i Duhom Svetim. Amin

DNEVNA SAOPSTENJA SRPSKOG NACIONALNOG VECA Kosova i Metohije

Gracanica, 18. juli 2000.

SEDNICA IZVRNOG ODBORA SNV KIM U GRACANICI

Danas je u manastiru Gracanica odrzana sednica Izvrnog odbora SNV KiM. Sednicom je predsedavao predsednik IO SNV KiM Dusan Ristic uz prisustvo Vladike Artemija, predsednika SNV KiM. U prisustvu 28 clanova Izvrnog odbora iz svih delova Kosova i Metohije raspravljano se o tekucjoj situaciji i sto hitnoj potrebi formiranja lokalnih kancelarija u svim delovima Pokrajine. Posebno je diskutovano o potrebi da se srpski predstavnici ukljuce u rad svih departmana u administraciji i da se srpski glas cuje u svim forumima gde se odlucuje o pitanjima vitalnim za srpsku zajednicu.

Predsednik IO SNV Centralnog Kosova Dragan Velic je informisao IO SNV KiM o radu kancelarije u Gracanici koja vec ima razvijenu delatnost i nekoliko radnih komiteta koji zajedno u saradnji sa UNMIK-om regulisu najvaznija pitanja zivota srpskog naroda gracanickog kraja.

SEDNICA IZVRISNOG ODBORA SNV CENTRALNOG KOSOVA

Nakon prve sednice Dragan Velic je odrzao sednicu regionalnog Izvrsnog odbora za Centralno Kosovo. Nakon sto je Slavisa Kostic, bivsi predsednik IO SNV Centralnog Kosova napustio Vece sa jos nekolicinom clanova, SNV Centralnog Kosova je konsolidovan i nastavio je rad u skladu sa smernicama celog SNV KiM. Vece Centralnog Kosova je veoma angazovano u formiranju lokalnih kancelarija u podrucju centralnog, kosovskog okruga i samo u poslednjih mesec dana clanovi SNV Centralnog Kosova oformili su nekoliko kancelarija u kojima se radi na implementaciji Programa o koegzistenciji. Na ovoj sednici je raspravljano o merama koje treba preduzeti kako bi se konsolidovao politicki i ekonomski zivot Srba ovog kraja. Velike prepreke i dalje prave predstavnici rezima kao i grupa oko Momcila Trajkovica i Slavise Kostica koji preko medija stvaraju utisak o raskolu u SNV. SNV KiM je na ovim sastancima zauzeo stav da na provokacije pojedinaca u medijima ne treba odgovarati vec ugled Veca braniti pre svega radom, aktivnoscu na terenu i konsolidacijom Veca preko formiranja lokalnih kancelarija. Oni koji svoj ceo program rada zastnivaju na licnim blacenjima i optuzbama ubrzo ce se naci van svih tokova svakodnevnog zivota i odlucivanja i nece moci da ostvare bilo kakav uticaj na zivot srpske zajednice.

EPISKOP ARTEMIJE PRIMIO AMBASADORA FROLIKA

Episkop Artemije je primio danas u manastiru Gracanica predstavnika americke administracije Dzejmsa Frolika sa kojim je razgovarao o problemima u kojima se nalazi srpska zajednica na Kosovu i Metohiji. Posebno je istaknuto uverenje da ce se na konferenciji u Erli Hausu gde treba ovih dana da otputuju srpska i albanska delegacija uciniti konkretni koraci ka uspostavljanju poverenja izmedju dve najbrojnije nacionalne zajednice u Pokrajini. Episkop Artemije je naglasio ambasadoru Froliku da je sada veoma vazno da se krene u implementaciju postignutog Sporazuma o razumevanju. Ambasadoru je saopsteno da je juce u Gracanici odrzan sastanak clanova SNV KiM sa UNMIK-ovim ekspertima za bezbednost i povratak prognanika i da je dogovoreno da se sto pre preduzmu konkretnije mere u primeni mera predvidjenih Sporazumom o razumevanju.

DELEGACIJA SNV KIM NA SASTANKU SEVERNO ATLANTSKOG VECA

Danas popodne delegacija SNV KiM ucestvuje na radnoj sednici, a potom i na prijemu koji se organizuju povodom dolaska clanova Severno-atlantskog veca na celu sa Lordom Dzordzom Robertsonom. Na radnom sastanku u zgradi UNMIK-a u Pristini ce ucestvovati Vladika Artemije, dr. Rada Trajkovic i protosindjel Sava Janjic, da bi se na prijemu nakon sastanka uvazenim gostima predstavnicima NATO-a pridruzili i ostali srpski clanovi iz PSK. Srpska delegacija ce i ovu priliku iskoristiti da naglasi potrebu da NATO-om predvodjene mirovne snage ucine konkretnije napore u suzbijanju nasilja koje je usmereno vecinom protiv Srba i ostalih ne-Albanaca. Dok se svakodnevno ruse nase crkve i napadaju svestena lica, kidnapuju ljudi i dok vlada najsurovija diskriminacija naseg stanovnistva koje je sterano u enklave nemoguće je ocekivati vece ucesce srpske zajednice u politickim procesima u Pokrajini.

PRIPREME ZA KONFERENCIJU U ERLI HAUSU U SAD

Ovih dana se privode kraju pripreme za konferenciju u Erli Hausu kod Vasingtona gde ce albanska i srpska delegacija raspravljati od 20-27 jula o nacinama prevazilazenja problema na Kosovu i Metohiji, uspostavljanju medjusobnog poverenja i izgradnji zajednickih demokratskih institucija.

Povodom neosnovanih optuzbi koje su dosle od g. Momcila Trajkovica koji tvrdi da ce to biti mini-Dejton SNV KiM moze da izjavi da na dnevnom redu uopste nije pitanje statusa Kosova. Stav SNV KiM ostaje da se pitanje statusa ne moze resavati samo izmedju Srba i Albanaca vec pre svega sa odgovornim predstavnicima SRJ i Republike Srbije kao i najvisim medjunarodnim predstavnicima. Ova konferencija treba da omoguci uspostavljanje osnovnog nivoa dijaloga izmedju albanskih i srpskih predstavnika i ujedno omoguci da se u licnom kontaktu razmene ideje i konstruktivni predlozi koji mogu da omoguce intenzivniji politicki proces u Pokrajini, uspostavljanje tolerancije i stvaranja preduslova za razvoj jednog modernog i demokratskog drustva u skladu sa mandatom Rezolucije 1244.

Donosimo spisak ucesnika konferencije. Detaljnije informacije cemo iznositi u nasim dnevnim informativnim biltenima.

DELEGACIJA KOVOSKIH SRBA:

Ep. Artemije Radosavljevic (predsednik SNV KiM)
protosindjel Sava Janjic (predstavnik SPC U PSK)
Randjel Nojkic (clan PSK i ko-direktor departmana za rad)
Dr. Rada Trajkovic (predstavnik SNV u PAVK-u)
Dragan Velic (predsednik IO SNV Centralnog Kosova i clan PSK)
Dusan Ristic (predsednik IO SNV KiM)
Slavisa Ristic (SNV Zubin Potok)
Kirilo Djurkovic (SNV Gnjilane)
Petar Ulemek (SNV Pec)
Slavisa Kolasinac (SNV Orahovac)
Dragan Nikolic (SNV Gnjilane, ko-direktor departmana za poljoprivredu)
Sonja Nikolic (Radio kontakt, Pristina)

Nenad Radosavljevic (SNV Leposavic)

Petar Jeknic (Sef medijskog projekta Radio stanice KIM u Caglavici)

(Momcilo Trajkovic je odbio da ucestvuje na konferenciji iako je dobio poziv)

KOSOVSKI ALBANCI

Ibrahim Rugova

Skender Hiseni

Hasim Taci

Dzavit Ferizi

Redzhep Cosja

Basri Musmurati

Naim Maloku

Bajram Redzepi

Ethem Ceku

Januz Januzaj

Ismajl Kurtesi

Eljrem Krieziu

Edita Tahiri

Naim Jerlia

Mahmut Bakali

Mark Krasnici

Arben Hodza

Pajazit Nusi

Luljeta Pula-Beljiri

Kacusa Jasari

Esat Marovca

Ilber Hisa

Margarita Kadriu

Vjosa Dobruna

Aferdita Kelmendi

Ariana Zherka

Nekibe Kelmendi

Baton Hadziu

Gracanica, 19. juli 2000.

SUSRET SA LORDOM ROBERTSONOM I SEVERNO-ATLANTSKIM SAVETOM

Juce je odrzana sednica najvaznijih politickih predstavnika Kosova sa clanovima Severno-atlantskog saveta (North Atlantic Council - NAC). Sednicom je predsedavao Lord Dzordz Robertson, a srpsku stranu su predstavljali Episkop Artemije, dr. Rada Trajkovic i protosindjel Sava Janjic. Nakon govora g. Rugove koji je situaciju na Kosovu opisao kao idilicnu, episkop Artemije je govorio o stradanju srpskog naroda lisenog svih osnovnih prava i sloboda. Dr. Rada Trajkovic je posebno govorila o nemogucnosti izlaska na izbore pod ovakvim uslovima buduci da je medjunarodna zajednica bila duzna da obezbedi ravnopravne uslove za sve zajednice. Protosindjel Sava je trazio od NATO-a da razoruza ostatke OVK koji i dalje deluju i skrivaju velike kolicine oruzja. Nemoguće je uspostaviti red i mir na Kosovu kada paralelno sa KFOR-om i UN policijom deluju oruzane albanske grupe koje seju strah i teror nad ne-Albanskim stanovnistvom. Lord Robertson je posebno istakao da se demokratsko drustvo na Kosovu ne moze graditi nasiljem i posebno je apelovao na albanske lidere da idu dalje od reci osude nasilja i konkretno imenuju pocinioce zlocina. "Branicemo Srbe, svidjalo se to vama ili ne", naglasio je albanskim liderima Lord Robertson. "Zaustavite nasilje ako zelite da zaustavite kantonizaciju....Mi smo suprotavljeni podeli, kantonizaciji i enklavizaciji, ali cinjenice vode ka enklavizaciji zato sto je to jedini nacin da se zastite manjine od ekstremista koji zele da nastave sa nasiljem protiv njih", rekao je Robertson Srpske predstavnike je generalni sekretar NATO alijanse upozorio da neizlazak na izbore povlaci i posledice sa kojima ce srpski narod morati da zivi i takodje je istakao da Srbi moraju da razumeju kroz sta su sve Albanci prošli u ratu i da ucine sve da ucestvuju u izgradnji zajednicke administracije.

EPISKOP ARTEMIJE PRIMIO PEDIJA ESDAUNA

(Paddy Ashdonjn)

Danas (19. jula) episkop Artemije je primio Pedija Esdauna, bivseg britanskog lidera liberalnih demokrata. U razgovoru je posebna paznja posvecena polozaju srpskog naroda u uslovima nastavljenog etnickog nasilja. G. Esdaun je takodje izrazio zabrinutost zbog situacije u Mitrovici i polozaju malobrojnih Albanaca u srpskom delu grada.

SRPSKA DELEGACIJA DANAS PUTUJE U SAD

Danas sesnaestoclana srpska delegacija putuje na konferenciju u Erli Haus kod Vasingtona. Delegacija ce veceras imati prvi radni sastanak sa predstavnicima Instituta za mir i albanskom delegacijom u Skopju odakle ce sutra otputovati za Vasington.

Predstavnici SNV KiM spremni su da sa albanskom stranom razgovaraju otvoreno o svim pitanjima ali ce stavovi SNV

isključivo zavisiti od vec usvojene platforme Veca kao i osnovnih odredaba Rezolucije 1244 koja je jedini pravni dokument koji regulise situaciju na Kosovu i Metohiji. Namera SNV ostaje da pokaze spremnost na dijalog i dobru volju ali ujedno i cvrst i jasan stav povodom pitanja koja su van odgovornosti samog Veca. Veoma je zalosno sto su predstavnici iz Mitrovice odbili da ucestvuju na konferenciji. Kao i vise puta do sada nemogucnost da se cuje glas i iz Mitrovice vodi ka sve vecoj medjunarodnoj izolaciji srpske zajednice ovog grada. SNV izrazava veliko zadovoljstvo sto ce sever pokrajine predstavljati lideri lokalnih SN Veca iz Leposavica i Zubin Potoka.

Gracanica, 20. juli 2000.

SRPSKA I ALBANSKA DELEGACIJA STIGLE U ERLI HOUŠ

Delegacije kosovskih Srba i Albanaca su stigle danas u Erli Haus konferencijski centar u Virdziniji, oko 70 kilometara jugoistocno od Vasingtona. Od 21. do 24. jula u Erli Hausu je predvidjen program uz moderaciju predstavnika americkog Istituta za mir (USIP). Pored predstavnika Instituta za mir konferenciji ce prisustvovati predstavnici Stejt Departmenta, americke kancelarije u Pristini, predstavnici OEBS-a, UNMIK-a, ICG-a i nekoliko drugih nevladinih organizacija. Prema pravilima konferencije do zavrsetka obaveznog dela programa 24. jula nece biti davana nikakva zvanicna saopstenja i izjave za stampu. Kao polazne tacke razmene misljenja albanskih i srpskih predstavnika posluzice deklaracije koje su na odvojenim sastancima u organizaciji USIP-a postignute posebno sa albanskom i srpskom stranom prole godine (Deklaracija iz Landsdonjn-a i Deklaracija iz Sofije, Bugarska).

Gracanica, 21. jula 2000.

DEMANT POVODOM VESTI O SRPSKIM PREDSTAVNICIMA U OPSTINSKOM VECU PRISTINE

Povodom agencijske vesti o navodnom priklucenju troje Srba opstinskom vecu Pristine, koju je prenela Beta, a objavili u stampi dnevni listovi "Danas" i "Glas Javnosti" SNV KiM izjavljuje sledece.

Srpski predstavnici Zorica Velic, Trifun Jovanovic i Predrag Vasic nisu clanovi opstinskog veca Pristine niti su to ikada bili. Oni rade u novootvorenoj lokalnoj srpskoj kancelariji u Gracanici i vode odgovarajuce resore u cilju unapredjenja resavanja pitanja obrazovanja, privrede i rada i komunalnih delatnosti na podrucju Gracanice.

Slicne kancelarije predvidjene Sporazumom o razumevanju SNV i UNMIK-a ovih dana se otvaraju u vise delova Pokrajine gde zive Srbi kako bi se omogucilo pružanje administrativnih usluga i ostvarivanje prava srpskog naroda u sredinama gde zive. U tim kancelarijama lokalni srpski predstavnici zajedno sa medjunarodnim administratorom treba da rade na resavanju kljucnih pitanja srpske zajednice. Svaka kancelarija ce se sastojati od vise radnih komiteta: za zdravstvo, skolstvo, povratak izbeglica, komunalna pitanja itd.

Apsolutno je novinarski neodgovorno da se jedna informacija preuzima iz albanske stampe bez prethodne provere i kontakta sa srpskim predstavnicima o kojima je rec. SNV KiM koje radi na otvaranju ovih kancelarija i ciji predstavnici ucestvuju u njihovom radu moli javna glasila da prenesu ovaj demant i obrazloženje.

PRILOG:

Betina vest objavljena 21.jula u listu DANAS.

Pristina - Radu Opstinskog administrativnog veca u Pristini, posle pauze od skoro godinu dana, priklucilo se i troje Srba, preneli su juce pristinski listovi na albanskom jeziku. Na prekjučerasnjoj sednici veca, kojim predsedava administrator Zikfrid Brenke, ucestvovali su Zorica Velic, kojoj je poveren resor obrazovanja u Gracanici, Trifun Jovanovic, zaduzen za privredu i rad, i Predrag Vasic, koji ce u Gracanici i okolnim srpskim selima voditi komunalne sluzbe. (Beta)

* * *

Srpska delegacija i danas ucestvuje u radu seminara Americkog instituta za mir u Erli Hausu u Virdziniji. (Airlie House). Zvanicno saopstenje povodom ovog seminara bice objavljeno 24. jula kada konferencija bude završena. Vasington, 25. juli 2000.

Zakljucno sa danasnjom konferencijom za stampu i javnim citanjem Zajedincke deklaracije u prostorijama americkog instituta za mir (United States Institute of Peace) u Vasingtonu završena je visednevna konferencija u Erliju u Virdziniji na kojoj su srpski i albanski predstavnici sa Kosova i Metohije diskutovali o najvaznijim pitanjima u ovoj Pokrajini. Bez obzira na postojeca neslaganja izmedju delegacija pokazan je visoki stepen kolegijalnosti i spremnosti na dijalog tako da je Konferencija u Erliju od istorijskog znacaja kao mozda i prvi ozbiljan i konstruktivan susret ovolikog broja predstavnika srpskog i albanskog naroda sa Kosova i Metohije u celoj istoriji ove Pokrajine, a narocito u poslednjih burnih stotinu godina. Albanci i Srbi su po prvi put otvoreno i konstruktivno razgovarali o svojoj buducnosti, o svojim vidjenjima tekucih problema na Kosovu kao i o nacinima prevazilazenja teskoca.

Uz krajnje profesionalnu moderaciju predstavnika Instituta za Mir USIP, clanovi delegacija su raspravljali o izborima, medijim, gradjanskom drustvu, bezbednosti, povratku raseljenih lica i o borbi protiv ekstremizma.

Iz vrlo intenzivnih razgovora i prihvacene zajednicke deklaracije vidljivo je da i Srbi i Albanci na Kosovu i Metohiji zele mirno, demokratsko i tolerantno drustvo u kome ce svi stanovnici imati jednaka prava i slobode. U cilju zapocinjania izgradnje jednog takvog drustva po mandatu Rezolucije 1244 predvidjeno je formiranje privremenih demokratskih institucija koje treba da pomognu da odgovorni predstavnici zajednica sa medjunarodnom misijom stvore potrebne uslove za miran suzivot svih.

Srpska delegacija dosla je na ovu konferenciju sa jasnom svescu da je dijalog jedini put ka boljoj buducnosti ali i sa cvrstim stavom da se na konferenciji moze raspravljati samo u okviru mandata Rezolucije 1244, dakle ne u ime srpske drzave vec u ime onog dela nase zajednice koji podrzava nas rad. Zato se u Erliju nije ni raspravljalo ni govorilo o statusu Kosova. Srpska delegacija je posebno svedocila o nepostojanju osnovnih sloboda i prava za srpski narod, ali i

ostale ne-Albanske zajednice. Albanska delegacija je insistirala na integraciji Srba u posleratnom kosovskom društvu iako nije pokazala jasnu strategiju kako da se stvore bezbednost i slobode potrebne za taj proces. Svojim stavom da priznaje izbore kao neophodan demokratski proces ali istovremeno da ne postoje osnovne slobode za fer izbore, srpska zajednica je jasno pokazala da odgovornost po ovom pitanju ne može da se stavi na leđa srpskog naroda. Medjunarodna zajednica nema moralnog prava da traži srpsko učešće na izborima ukoliko se ne omogući svim glasačima sloboda i pravo da bezbedno dođu do birackih mesta. S druge strane SNV KiM je spremno da prihvati imenovanje srpskih predstavnika ukoliko to odluči Specijalni predstavnik GS UN kao i da prizna izbore i izborne rezultate i u ovakvim uslovima ukoliko to učini pre svega medjunarodna zajednica. Na taj način i pored neizlaska na izbore srpski narod u Pokrajini neće biti izolovan i omogućice mu se da učestvuje u društvenim procesima. Svojim dolaskom u Erli srpska delegacija je pokazala da jeste za dijalog i saradnju sa medjunarodnom zajednicom i Albancima iako je došla sa "nozom pod grlom" u vrlo teskim uslovima. Time su medjunarodna zajednica i lideri kosovskih Albanaca još više obavezni da omoguće miran i dostojanstven život srpskog naroda u Pokrajini.

OBAVESTENJE:

U Medija Centru u Beogradu u petak 28. jula biće organizovana pres konferencija na kojoj će govoriti Vladika Artemije i verovatno još neko od članova srpske delegacije u Erliju. Za dodatne informacije molimo vas da kontaktirate Medija Centar ili kancelariju Eparhije rasko-prizrenske u Beogradu +381 11 180 895.
